

Dionysos

I dette tekststykke hører vi om Dionysos' hjemkomst til fødebyen Theben og hans efterfølgende straf over familien og befolkningen i Theben og Argos, fordi de ikke ville anerkende ham som en gud. Derefter følger hans oplevelser med piraterne og til sidst hans apotheose. Se *Antik Mytologi* side 281.

Διελθὼν δὲ Θράκην ἦκεν εἰς Θήβας, καὶ τὰς γυναῖκας ἠνάγκασε καταλιπούσας τὰς οἰκίας βακχεύειν ἐν τῷ Κιθαιρῶνι. Πενθεὺς δὲ γεννηθεὶς ἐξ Ἀγαυῆς Ἐχίονι, παρὰ Κάδμου εἰληφὼς τὴν βασιλείαν, διεκώλυε ταῦτα γίνεσθαι, καὶ παραγενόμενος εἰς Κιθαιρῶνα τῶν Βακχῶν κατάσκοπος ὑπὸ τῆς μητρὸς Ἀγαυῆς κατὰ μανίαν ἐμελίσθη.

5 ἐνόμισε γὰρ αὐτὸν θηρίον εἶναι. δείξας δὲ Θηβαίοις ὅτι θεὸς ἐστίν, ἦκεν εἰς Ἄργος, κάκει πάλιν οὐ τιμώντων αὐτὸν ἐξέμηνε τὰς γυναῖκας. αἱ δὲ ἐν τοῖς ὄρεσι τοὺς ἐπιμασιδίους ἔχουσαι παῖδας τὰς σάρκας αὐτῶν ἐσιτοῦντο. βουλόμενος δὲ ἀπὸ τῆς Ἰκαρίας εἰς Νάξον διακομισθῆναι, Τυρρηνῶν ληστρικὴν ἐμισθώσατο τριήρη. οἱ δὲ αὐτὸν ἐνθέμενοι Νάξον μὲν παρέπλεον, ἠπείγοντο δὲ εἰς τὴν Ἀσίαν ἀπεμπολήσοντες.

10 ὁ δὲ τὸν μὲν ἰστὸν καὶ τὰς κώπας ἐποίησεν ὄφεις, τὸ δὲ σκάφος ἔπλησε κισσοῦ καὶ βοῆς αὐλῶν· οἱ δὲ ἐμμανεῖς γενόμενοι κατὰ τῆς θαλάττης ἔφυγον καὶ ἐγένετο δελφῖνες. ὡς δὲ μαθόντες αὐτὸν θεὸν ἄνθρωποι ἐτίμων, ὁ δὲ ἀναγαγὼν ἐξ Ἄιδου τὴν μητέρα, καὶ προσαγορεύσας Θυώνην, μετ' αὐτῆς εἰς οὐρανὸν ἀνήλθεν.

Apollodor, *Bibliotheca*, III.v.2-3

Oversættelse

Da Dionysos havde rejst gennem Thrakien, kom han til Theben, og han tvang kvinderne til at forlade hus og hjem og deltage i bacchantiske orgier på Kithairon. Men Pentheus, søn af Agave og Ekhion, som havde fået overdraget kongemagten af Kadmos, forsøgte at sætte en stopper disse udskejelser.

Han drog op på Kithairon for at udspionere Bacchanterne, men blev sønderrevet af sin egen mor Agave i hendes afsind (μᾶνία)- hun troede nemlig, at han var et vildt dyr. Da Dionysos således havde gjort det klart for Thebanerne, at han var en gud, tog han til Argos, og, fordi de heller ikke dér ærede ham som en gud, slog han igen kvinderne med bacchantisk vanvid. Oppe i bjergene hengav de sig til at æde det rå kød fra de børn, som de bar ved brystet.

Da Dionysos imidlertid gerne ville sejles fra Ikaria til Naxos hyrede han et etruskisk sørøverskib. Da piratene havde fået ham ombord, sejlede de forbi Naxos til Lilleasien for at sælge ham. Han omskabte imidlertid sejlet og årerne til slanger, og han fyldte båden med vedbend og lyden af fløjter. Piraterne, der blev grebet af vanvid, sprang i havet og blev forvandlet til delfiner. Da menneskene således endelig havde forstået, at han var en gud, begyndte de at ære ham. Han hentede sin mor op fra Hades, gav hende navnet Thyone og steg sammen med hende til himmels.

Opgaver til Apollodor, *Bibliothēke*, III,v. 2-3

A- opgaver

Morfologiske opgaver

Find følgende former: γυναῖκας (1), βακχεύειν (2), ἔχουσαι (7), σκάφος (10)

Bestem formen, herunder ordklassen, og angiv opslagsformen

- Find i hele stykket ialt 10 aorister (der er flere). Bestem formerne, angiv opslagsformen og dens betydning. Angiv om det er aorist 1 eller 2 (tematisk aorist).
- Find et fedt eksempel på forskellig betydning af imperfektiv og aorist.

Syntaktisk opgave

Analysér følgende sætning: δείξας δὲ Θηβαίοις, ὅτι θεός ἐστιν, ἦκεν εἰς Ἄργος (5).

B-opgaver

Oversættelsesopgave

1. Giv en mere ordret oversættelse (kontroloversættelse) af sætningen: Πενθεὺς δὲ γεννηθεὶς ἐξ Ἀγαυῆς Ἐχίονι, παρὰ Κάδμου εἰληφῶς τὴν βασιλείαν, διεκώλυε ταῦτα γίνεσθαι (2-3).
2. Gør i samme stykke rede for, hvilke (t) græsk(e) ord, der er gengivet med *disse* *udskejelser*.

C- opgaver

Fortolkningsopgaver

1. Hvilket billede giver teksten af guden Dionysos?
2. Sammenlign tekstens fremstilling af Dionysos og piraterne med andre antikke fremstillinger (Fx. Hom.hymner til Dionysos)
3. Find billedmateriale med Dionysos på følgende links: Antiksamlingen på Nationalmuseet, Glyptoteket, Museerne i München, og Louvre, Fagets hjemmeside i Ribe og Thisted.